

ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 26]

Total No. of Questions : 26]

[ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 4

[Total No. of Printed Pages : 4

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : **118-M (NS)**

Code No. : **118-M (NS)**

ಡಿ.ಇಡಿ. ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷ

D.Ed. FIRST YEAR

**ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವುದು (ಕೆ.ಪ್ರಾ.ಶಾ.) — ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ
FACILITATING LEARNING (LPS) — ENVIRONMENTAL STUDIES**

(ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾಂತರ)

(Marathi Version)

(ಹೊಸ ಪಠ್ಯವಸ್ತು)

(**New Syllabus**)

ದಿನಾಂಕ : 08. 01. 2020]

Date : 08. 01. 2020]

ಸಮಯ : ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10.00 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.00 ರವರೆಗೆ]

Time : 10.00 A.M. to 1.00 P.M.]

[ಪರಮಾವಧಿ ಅಂಕಗಳು : 60

[Max. Marks : 60

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ

Register Number of the Candidate

भाग - I

खालील प्रत्येक प्रश्नाला चार पर्याय उत्तरे दिलेली आहेत. त्यापैकी अगदी योग्य उत्तर निवडा आणि ते उत्तर-पुस्तिकेत लिहा. सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहिणे अत्यावश्यक आहे : $10 \times 1 = 10$

1. वयाने लहान असलेले विद्यार्थी कोणत्या अध्ययन पद्धतीद्वारे खेळत अध्ययनाचा आनंद लूटू शकतात ?

(A) कलिनली

(B) नलिकली

(C) करत अध्ययन

(D) प्रयोगशालेय अध्ययन.

2. "Environner" हा शब्द या भाषेपासून घेतलेला आहे –

(A) इंग्लीश

(B) ग्रीक

(C) फ्रेंच

(D) अरेबीक.

D. Ed. – I (NS)

2025

[Turn over

3. कोणत्याही प्राणी वर्गाला उतरण्यासाठी अनुकूल स्थिती असलेले ठिकाण आहे
 (A) नदी (B) जंगल
 (C) वाळवंट (D) मूलस्थान.
4. परिसर अध्ययनाच्या अध्यापन अध्ययनाचा उद्देश आहे
 (A) मुलाना वास्तव जगाचा परिचय करुण देणे
 (B) त्याना परिसर अध्ययनाबद्दल निष्कर्ष काढण्यास समर्थ बणविणे आणि परिसर संबंधी काळजी घेणे
 (C) परिसरीय समस्या जाणून घेण्यासाठी मदत करणे
 (D) यापैकी सर्व.
5. शालेय बगीचाच्या व्यवस्थापनाने विद्यार्थ्यांच्यात या मुल्याचा विकास होतो –
 (A) कामाची विभागणी (B) व्यवसाय
 (C) श्रम गौरव (D) वस्तूंचा संग्रह.
6. वर्तमान पत्र कात्रणातील मिळालेल्या माहितीच्या उपयोगाने परिसर अध्ययनात केलेल्या उपायाची पद्धत आहे
 (A) चर्चा पद्धत (B) क्रिडा पद्धत
 (C) कथा कथन पद्धत (D) सुचनात्मक पद्धत.
7. सध्याची राष्ट्रीय पाठ्यक्रम चौकटिची (NCF) रचना केलेले वर्ष
 (A) 2005 (B) 2010
 (C) 2000 (D) 2003.
8. मुलाना 'माती' या पाठाचे अध्यापन करतेवेळी शिक्षकाने अतिशय प्रभावीपणे वापरव्याचे परिणामकारक साधन आहे
 (A) मातीवर चित्रफिती (Video) (B) नैसर्गिक माती
 (C) वर्तमानपत्रातील मातीचा लेख (D) मातीशी संबंधीत चित्रे.
9. कार्यक्रमाच्या कोणत्याही पातळीवर थांबा आणि पुनः प्रक्षेपण करा असे साध्य असलेले दृक-श्रवण (Audio-visual) संपनमुल साधन आहे
 (A) दूरदर्शनचे भेट कार्यक्रम
 (B) शिरोन्नत प्रक्षेपक (Overhead projector)
 (C) विडियो चित्रफीत (Video clipping)
 (D) रेडिओ कार्यक्रम.
10. जैविक साधन संपत्तीचे एक उदाहरण आहे
 (A) कोळसा (B) हिरा
 (C) लोखंड (पोलाद) (D) पाणी.

भाग - II

खालील पैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर अर्ध्या पानापेक्षा जास्त असू नये : 5 × 2 = 10

11. पूर्व बाल्यावस्था वाढीच्या कोणत्याही दोन व्याप्ती थोडक्यात लिहा.
12. सजीवांसाठी असलेल्या मुलस्थानाचे महत्व काय ?
13. जर परिसरामध्ये शाकाहारो प्राण्यांची संख्या वाढली तर पृथ्वीवर होणारे दोन परिणाम लिहा.
14. प्राथमिक स्तरावर परिसर अध्ययन लागू करण्याची दोन कारणे लिहा.
15. “शहरी समुदाय” या घटकासाठी दोन विशिष्ट उपयोजन संबंधीत सामर्थ्य लिहा.
16. मुलांमध्ये वर्गखोलीतील परिणाम कारक अध्ययनासाठी तुम्ही नमुन्यांचा कसा वापर कराले ? योग्य उदाहरणासह लिहा.
17. सामाजिक आणि सांस्कृतिक क्षेत्रात पाण्याच्या वापराच्या दोन स्थिती लिहा.
18. कार ऐवजी लोकानी सायकलीचा वापर प्रवाससाठी केल्यास होणाऱ्या फायद्यांचे वर्णन करा.

भाग - III

खालील प्रत्येक प्रश्नाला पर्यायी प्रश्न आहे. त्यापैकी कोणत्याही (a) किंवा (b) प्रश्नाचा उत्तर लिहा. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर हे एकापानापेक्षा जास्त असू नये : 8 × 5 = 40

19. (a) जैविक घटकांचा भौतिक घटकांशी पर्यावरणातील असणाऱ्या आंतर अवलंबनाचे योग्य उदाहरणासह वर्णन करा.

किंवा

- (b) बालकाच्या सर्वांगीण विकासामध्ये परिसराच्या महत्वाबद्दल वर्णन करा.
20. (a) NCF 2005 च्या आधारे NCERT चा इयत्ता तीसरी ते पाचवीच्या परिसर अध्ययनाच्या अभ्यासक्रमाच्या अध्ययन वैशिष्ट्याचे थोडक्यात वर्णन करा.

किंवा

- (b) परिसर अध्ययनाचे अध्यापन करताना शिक्षकाला कोणत्या आव्हानांना तोंड द्यावे लागते ? वर्णन करा.
21. (a) NCF 2005 आणि परिसर अध्ययन यानी अधोरेखित केलेली पाच मार्गदर्शक तत्वे लिहा. कोणत्याही दोन तत्वांच्या महत्वाबद्दल वर्णन करा.

किंवा

- (b) विषयाधारित घटकांशाच्या संघटनाच्या कोणत्याही पाच फायद्यांची यादी करा आणि त्यांच्या महत्वाबद्दल वर्णन करा.

22. (a) “परिसरापासून अध्ययन करण्यासाठी आणि अध्यापनासाठी भरपूर वाव आहे.” या विधानाचे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

- (b) “परिसर अध्ययनाच्या अध्ययन प्रक्रियेमध्ये निरंतर आणि सर्वकश मौल्यमापनाचा वापर उत्तम आहे.” हे विधान पडताळ.
23. (a) परिसरासाठी आणि परिसराबद्दल शालेय स्थरावर तुम्ही कोणत्या कृतीचे आयोजन कराल ?

किंवा

- (b) परिसर अध्ययनातील तुमच्या आवडोचा एक घटक निवडा. 5E नमुन्याच्या अध्यापनाच्या प्रत्येक पायरोसाठी योग्य कृतीसह एक पाठ योजना तयार करा.
24. (a) “परिसर अध्ययनामध्ये अनुभवोय अध्ययनाच्या पुषकळशा संधी आहेत.” स्पष्टीकरण करा.

किंवा

- (b) “परिसरातील आंतरिक मौल्ये मुलांच्यामध्ये अंतरभूत होण्यासाठी परिसर अध्ययन हे मुख्य आहे.” स्पष्टीकरण करा.
25. (a) एक प्राथमिक शिक्षक म्हणून तुमच्या आवारात परिसर अध्ययनाच्या सुलभोकरणासाठी तुम्ही परिसरोय कृतीचा वापर कसा कराल त्याची पाच तंत्रे तयार करा.

किंवा

- (b) एक प्राथमिक शिक्षक म्हणून दृक-श्राव्य साधनांचा परिसर अध्ययनाचे अध्ययन सुलभ करण्यासाठी तुम्ही पाच प्रकारे कसा वापर कराल ?
26. (a) परिसराच्या परिकल्पनेच्या अध्यापनासाठी निसर्ग हा एक संपन्मूल म्हणून तुम्ही त्याचा कसा वापर कराल ? योग्य उदाहरणासह वर्णन करा.

किंवा

- (b) परिसरीय परिकल्पनेच्या अध्यापनासाठी परिसरीय कोपन्याचे आयोजन आणि परिणाम कारक रीत्या वापर तुम्ही कसा कराल ?

=====